IOHAN. IESSENII A IESSEN

DE SYMPATHIAE ET ANTIPATHIÆ RERVM NATVRALIVM CAVSSIS

DISQVISITIO SINGVLARIS,

Quam in publico pro virili ad Cal. Iunij defendere conabitur

M. DANIEL SENNERTVS Vratislaviensis.

WITEBERGÆ,

Imprimebatur Typis Meißnerianis,

M. D. XCIX.

INCLYTÆ VVITE-
BERGENSIS ACADEMIÆ
RECTORI MAGNIFICO,
COETERISQVE QVATVOR FACVLT:
PROFESSORIBVS,
VIRIS REVERENDIS,
CONSVLTISSIMIS, EXPERIEN-
TIA ET MVLTIPLICIS DOCTRI-
NAE LAVDE
CLARISSIMIS,
DOMINIS COLLEGIS SVIS,
OBSERVANTIAE ET
BENEVOLENTIAE

Ergo

Ponit

AVTHOR.

DE SYMPATHIÆ ET ANTIPATHIÆ RERUM Naturalium caussis.

PROOEMIUM.

Nihil in universâ Naturâ corporeâ adeò controversum & intricatum, adeò diligenter ab omnium seculorum Philosophis investigatum, quàm Odij & Amicitiæ Rerum Physicarum germanæ caussæ cognitio. Quàm facilè enim hoc dissidium, hanc conspirationem cuivis etiam intueri concessum, tam seriò horum negata videtur ratio, nec dum (quantum quidem mihi videtur) res satis perspecta, neque inter tot, qui Archimedeum illud; εὕρηκα, εὕρηκα *exclamare ausus fuerit, compertus ullus; quantumvis etiam studiosè adlaboratum. Operæ pretium igitur facturus mihi videor, si id, quod excellentium hominum judicio de hac re compertum habeo, in medium proposuero; quod priusquam exprimam, antè quæ priscorum fuerit de his affectionibus sententia, Aristotelis commune res tractandi institutum secutus, dicam, eorundemq́ꝫ lapsum ostendam, unaq́ꝫ Novitiorum quorundam supinitatem & negligentiam; paucis multa, & generatim quidem (quando, secundum Philosophum, particularium accurata non detur scientia) complexurus.*

Quas Sympathiæ & Antipathiæ Naturalis Caussas Antiquitas putarit, enumeratur

CAP. I.

Solum qui Deum Sympathiæ & Antipathiæ Rerum naturalium caussam statuerint inter Antiquos reperti. Rursum alij,

qui vim hanc Ideis acceptam ferrent, Species ex Ideis in Materiā transfusas res ad amorem vel odium urgere existimantes. Quibusdam verò visum est, caussam hanc divinis Attributis illis tribuere, quorum opera Deus per Intelligentias cœlestium corporum virtutem in Entia omnia transfundat, eiusq; expertem nullam creaturam patiatur. Sed non defuerunt, qui totum hoc ab Intelligentijs emanare putarent; singulis in hoc terrestri orbe peculiarem Intelligentiam aßignantes. Secuti deinceps alij, qui cùm inferiora hæc à superioribus lationibus gubernari, corporaq; omnia cœlo plena esse sentirent, cœlo principium hoc, nullâ tamen expressâ singulari ratione, imperfectißimè adscripserunt. Quidam, cùm viderent exhalatâ animâ omnes organicas potentias cessare, hanc vim animæ consecrarunt. Nonnulli verò Materiæ, quòd ex hac corpora emergant omnia, in eamq; rursum abeant, & dissolvantur. Ex hac familia animadvertentes alij, Esse cujusvis rei Formam constituere, operationemq; omnem à forma potius, quàm materia prodire, litem & concordiam rectius à forma progigni asseverarunt. Verùm enim verò cùm actio compositorum sit, & perfectorum Entium; tam Materia autem, quàm Forma incompleta sint, Composito efficaciam hanc alij detulerunt. Demum nonnulli nudis qualitatibus Sympathiæ & Antipathiæ caussas adscripserunt. Postremò Pyrrhonij ullius haberi posse scientiam contentiosè negarunt. Hæc de priscorum commemorata sententiâ.

Quomodo apud rationis tribunal caussa sua cadat Antiquitas, ostenditur

CAP. II.

INsita nobis vis quædam est divino munere, quâ Deum Principium esse, à quo in nos transfundantur omnia, apertè sentimus.

Vnde

Vnde Philosophus primum Ens vitam omnibus Entibus elargiri profitetur. Quapropter Esse, & vita individuis cùm insit, necessariò continget, ut accidentia omnia, quæ per se ad unumquodque individuum pertinent, ex eâdem, dante Esse, caussâ originem ducant: Quandoquidem secundum Peripateticos, Agens formam impertiens etiam formam consequentia tribuat. Idcirco cùm à Deo Esse, vita, vis operandi, muneraq; omnia particularibus distributa sint, nemo, nisi vecors, affirmare dubitabit, Deum infinita virtute præditum particularium cura affici. Deum igitur qui principium tale statuunt, rectè quidem & piè, sed minus peritè hoc loco sentiunt; quod in Demonstratione non remotiores, sed caussæ exigantur proximiores. Tunc autem Naturam rei scire profitemur, cùm nos intima, aut saltem vicina principia nosse opinamur. Qui verò ad universales solummodo caussas confugere satagunt, omnia illi quidem facili labore solvunt, sed nil instituunt. Ad idē sanè brevis scientiæ asylum ij quoq;, qui litis & amicitiæ principiū Ideis, divinis Attributis, & Intelligentijs assignant, inepti confugiunt: Imò, quod intolerabilius, hanc operandi virtutē Deo nefariè adimunt. At, qui principium universale, omniumq; caussam cœlum ipsum esse dicunt, ad solem ipsum cœcutiunt: quandoquidem, (ut pòst patebit) multæ Sympathiæ & Antipathiæ non ex cœlesti virtute, sed ex manifestis caussis alijs derivatæ exsistunt. Animæ verò hanc efficaciam dedicantiū lippientes prodit oculos, ut qui malè cernant inanimis etiam rebus odium inesse & amicitiam. Sed longius à vero absunt, velut interno sensu orbati, qui caussam Physicæ disciplinæ Materiam faciunt. Hæc enim cùm pura puta potentia sit, quomodo, quæso, tantos moliri effectus poterit? At si vis hæc deferenda formæ, nonne rursum exigendum erit, ut proprietates omnes unius particularis insint omnibus cæteris ejusdem Speciei individuis? Quod enim uni ratione formæ inest, omnibus etiam eâdē formâ præditis inesse debebit; Id quod ex risibilitate, quæ omnibꝰ inest hominibus, perspectū. Verùm multæ proprietates individuorum, quæ ἰδιοσυγκρασίαι

 Græcis,

Græcis dicuntur, in speciebus non exsistunt; quod multiplici certè convictum experientiâ est, inque Lazaro vitrivorace, puella aconito nutrita compertum: quæ proprietas non totius est speciei, sed paucorum duntaxat Individuorum. Formæ igitur nullâ ratione hæc facultas quadrabit. Quia etiam aliud essentia est, aliud operatio, ad essentiamque sola Formæ unio exigatur, ad operationem autem organorum dispositio, solum Compositum ad litis, & amicitiæ vim edendam imbelle futurum. Neque illi quoque rem acu tetigerunt, qui manifestis solùm qualitatibus tantùm inesse virium putârunt, cùm major longè insit impetus occultis. Scepticis verò illis ignorantiæ magistris, vel rectius scopticis Philosophis, illud respondendum censeo, ipsos, dum maximè pernegant disciplinas, modumque sciendi, probè se didascalicam refutandi peritiam ex analyticæ fontibus petitam nosse, prodere, atque tantùm, superciliosè magis, quàm modestè & Socraticè, doctam ignorantiam jactare. Hactenus refutata sit Antiquitas.

Novitiorum quorundam in hâc quæstione profectus indicatur

CAP. III.

QVid de caussis consensus, & dissensus rerum naturalium diversarum factionum prisci senserint, quantumque à vero abfuerint, ostensum: Nunc par est recentiorum aliquot, qui hoc seculo bonarum literarum regnum tenent, judicia poscere, & introspicere, unaque quid in hac re ab illis præstitum, candidè aperire. Et sanè Fernelius, abditarum caussarum professor egregius, l. 2. c. 17, illud quidem, quòd tales sint in natura affectiones, convincit, longamque, more Pliniano, de his historiam nectit: ubi verò ad τὸ διότι, adeoque rem ipsam deventum, ita se absolvit: Nihil est, inquit, in nullâ naturæ parte, quòd non peculiari, & occultâ proprietate vigeat. Et jam si multa inter se conferamus, necesse est omnino has illorum proprietates, aut similitudine quadam, & affinitate sibi consentire, aut dissimilitudine, atque dissidio adversari. Hinc sympathiæ, & antipathiæ profectæ sunt, rebus omnibus

insertæ

inserta: arcana quidem illa, & abdita; quas natura potius nos mirari, quàm scire voluit. Atque his se ipsum abdit. Fracastorius, vir ob multijugam eruditionem, non minùs quàm Plinius, & Catullus statuam in patria & meritus, & consecutus; in suo de sympathia, & antipathia scripto, multa quidem in hanc sententiam egregia, contorta tamen, &, ut ingenuè dicam, tanto ingenio indigna protulit, sæpeque aliena. Subtilis Scaliger Exercit.344. hic silices masticare videtur, potiusq; sympathiam, & antipathiam græcas voculas non propriè latinè expressas indignari, ambitione ad Grammaticam potius supellectilē pertinente. Quantum verò ad rem ipsam, ad manifestas reduci posse qualitates caussas eiusmodi actionū & passionum negat: quas tamē ipsas, immemor, in suâ illâ iocosæ sympathiæ historiâ subtilitatis asterisco allegat. Mox verò cur hircinus sanguis adamantē confringat, easdē rursus ignorans, solutionis loco, ingenui candidiq; animi verbū; Nescio, usurpat. Nicolaus Biesius, cæteris in hac materiâ parcior & simplicior, in suo de Universitate libro sympathiæ, & antipathiæ caussam, ex Fracastorio, ad communē incognitamq; transfert analogiam. Cæsalpinus, nuper à quodam persæpè indignè cæsus, quæstionum medicarum l.1 c.13. quòd quædam à quibusdā patiantur, materiæ ratione contingere scribit, quòdq; facilè ab igne urantur pinguia; non difficulter cum resinis misceantur oleorum genera, id non calori, frigori, humiditati, vel siccitati, sed quibusdā materiæ conditionibus, ut levitati, gravitati, crassitiei, tenuitati tribuendum; atq; inde sympathiæ, & antipathiæ appellationē ortā. Has tamē affectiones haud methodo, (fortè à Galeno sic iussus loqui) propter difficilē similitudinis & dissimilitudinis in materia cognitionē, sed solâ experiētiâ esse pervestigabiles. Plures, quos vobis hac de re scriptores adducerē, nō habui. Quod si vel ex his certi aliquid vestrū quispiā perspectū habuerit, ipsis profectò cur agat gratias, habiturus. Sed ad nostram disquisitionem properemus.

Sympathiæ, & Antipathiæ genus summum inquiritur, illiusq; conditio excutitur

CAP. III.

VNiver-

VNiversa Entia, juxta Peripateticos, præter Transcendentia, sub aliquo decem summorum continentur generum. Horum primum, & præstantius substantia est, sub quâ sympathia & antipathia collocari haud poterit; quod substantiæ, quatenus tales, se invicem neq; ament, neq; odio insequantur. Præterea veræ contrarietatis expertia alia quoq; genera, veluti Tempus, Agere, Pati, Ad aliquid, Situs, Habitus; in quibus adversitas omnis exclusa locum non habet: sequitur igitur neq; ijs, quæ sub his collocantur, dißidium ullum intercessurum. Superest igitur, ut sub Qualitate, Quantitate, vel Loco comprehendatur, quòd in his solummodò deprehendatur contrarietas. Et verò cùm in quantitate secundum magis, & minus saltem existat adversitas, nullum verò alteri ex eo, quod majori vel minori quantitate ipsi opponatur, inimicè adversetur; nullatenus Quantitatis categoriæ hæ affectiones erunt accensendæ: quemadmodum etiam nec sub genere loci collocandæ, quòd entium nullũ propter unitatem, vel contrarietatem loci in alterum amore, vel odio exardescat. Ergo restabit sola Qualitas genus proximum sympathiæ, & antipathiæ constituendum: quod sanè genus tàm occultas, quàm manifestas specie differentes qualitates complectitur, quarum aliæ similes, aliæ diversæ, quædam omnino contrariæ. Contrariæ in eodem genere longißimè distant: diversæ verò inter contraria locum habent: similes verò sibijpsis respondent. Similium qualitatum aliquæ divinis adhærent corporibus, aliquæ corruptionem subeuntibus: quibus sanè aliæ secundum speciem insunt, veluti jungendi sibi ferrum in magnete virtus: aliæ secundum individuum particulares, ut vini tædium: aliæ secundum partem aliquam, veluti unguem vel cornu, singulares. Res igitur naturales omnes quoniam ob qualitates similes, vel dißimiles amore invicem conveniunt, odio discedunt; consequens erit, sympathiæ & antipathiæ rerum naturalium adversas, vel similes in corporibus existentes qualitates causas ponendas. Sed verò cùm ex uno eodemq; lis exoriri & amicitia nequeat, qualitatibus has affectiones inferentibus

ferentibus duo ſaltem ſubſtituenda ſubiecta, quorum alterum realiter, & quo ad eſſe ab altero ſejunctum, ſimilibus ei qualitatibus congruere, vel contrariis adverſari poſſit. Deinde ſiquidem qualitates ſubjecti egent fulcro, ut perfecta ſit oratio, cognitum adhærentiæ modum oportet. Poſſunt verò, quæ inſunt, multipliciter corpori ineſſe, actu videlicet, vel potentia; eſtq́ potentia, non minus quàm actus, duplex, prima puta, & ſecunda, Prima, gratia exempli, ſcientiæ in mente diſpoſitio, Secunda ſcientiæ indeptio. Actus verò primus à poſteriori potentiæ actu auſpicatur, altero impetrata operatur ſcientia actu. Quoniam verò dictæ Qualitates expeditè aggredi ſuas operationes poſſunt, in primo potentiæ modo nequaquam futuræ. Vnde ſequetur eſſe in altero, inq́ eo primo vel actu ſecundo. Vbi tenendum, omnibus modis diverſo reſpectu eas ſic poſſe exſiſtere: cùm enim aliqua earum ſubjecto formaliter utitur, primum actum conſequitur: ab actione verò, ceu feriatura, ceſſans, potentia eſſe ſecundo modo perhibetur: quando verò in opere ſtrenuè verſatur, ad actum ſecundum reducitur. Verum nunc ſpecies diſpiciamus.

Sympathiæ & Antipathiæ ſpecies recenſentur, & earum ratio explicatur

CAP. V.

QVanquam diſſenſus & conſenſus rerum naturalium omnes ſub commune genus Qualitatis vocati; non inde tamen ſequitur, eos in plures ſpecies non diviſibiles. Nam eorum, qui cæleſtium virtute in Entia transfunduntur, ſub diverſis ſpeciebus collocantur; pariter, qui ex Qualitatum elementarium impetu proficiſcuntur, ſub aliis atq́ aliis continentur. Cauſſæ igitur eorum quandoquidem exſiſtunt variæ, res etiam, quibus

innituntur, realiter distinctæ, varias atq; multiplices earum species esse necesse. Postea, cùm idem sit rei essentia, & significatum definitionis, sequitur, si essentiæ diversarum Specierum exsistant variæ, tales quoq; definitiones futuras. Quare consensus & dissensus plures diversasq́; species sub se cùm habeat, certè specierum multitudini definitionum respondebit numerus. Nemo tamen hinc arbitretur, has odij & amicitiæ caussas subjecto semper omnino sejunctas nunquam simul alicui individuo adhærere posse: Quamvis enim revera, & realiter semper differant, interdū tamen unum idemq́; diversis caußis subjectum deprehenditur; Et hinc calidū et rubrum, Martis & Veneris naturis præditum, res efficere diversas potest; quatenus calidum, amorem incendere; quatenus verò rubrum aliquod animal fugare. Caliditas igitur colorq́; rubeus uni cùm insint subjecto, inde statuimus, plures etiam earum in uno individuo conflari posse; atq; sic Qualitates has Specie differentes aliquando uni alicui individuo junctas, aliquando verò in pluribus sejunctas exsistere.

Caussæ Sympathiæ & Antipathiæ Universi, corporum cœlestium, elementorum, & tandem compositorum demonstrantur

CAP. VI.

Litem & amicitiam à Qualitatibus ipsis emanare compertum cùm sit, totius Universi etiam Sympathiam & Antipathiam ab ijsdem principijs proficisci existimandum. Quæ enim elementis insunt Qualitates, cœlo quoq; inesse deprehenduntur, quanquam nota nobiliori. Pariter, quæ superioribus, imis quoq; conveniunt corporibus, sed humiliori facie: Caliditas namq;, frigiditas, humiditas

humiditas, siccitas quandoquidē formaliter elemētis insunt, vicissitudini obnoxiæ, qualitatesq; corruptrices à Peripateticis dictæ; quæ quoniā virtualiter duntaxat cœlestibus inhærent, perfectivæ nuncupatæ. Ergo cùm eadem, quæ in superioribus, etiam in postremis his, & vice versa, exsistunt: ex horum congruentia sympathiam, ex dissonantia antipathiam Universi provenire necesse est. Neq; ex his, gratia exempli, dictis Qualitatibus solummodò lis in universo oritur & amicitia; sed prorsus ex omnibus, quocunq; modo similitudine vel contrarietate naturæ sibi correspondentibus, vel contradicentibus. Quandoquidem igitur affectiones hujusmodi Qualitatibus corpori annexis attributæ, sequetur corporum cœlestium impetum, quo se adamant & offendunt, iisdem tribuendum esse. Et sic se res habet. Mars enim calidus & biliosus, Saturnus frigidus & melancholicus, ob Qualitates contrarias sibi infensi sunt; quales simultates invicem Venus & Sol non alunt, ob Qualitatis humidæ convenientiam. Id quod Planetis cæteris, stellisq; usu venit omnibus; adeo, ut constituenda hæc Maxima sit: Cœlestium consensum à similitudine, dissensum à dissimilitudine fieri. Quòd verò Astrologi hanc facultatem ad Domorū vel Exaltationum contrarietatem potius transferunt, non ob id res aliò redit, sed in Qualitate adhuc perstat. Est enim (pro exemplo) Solis Exaltatio in Ariete, Saturni in Libra. Arietis Qualitas sicca, Libræ humida est; ideoque Saturnus in Ariete, Sol in Libra deprimitur, propter Qualitatem signorum ab horum Planetarum Qualitate diversam; id quod & de Domorum serie, reliquisq; dignitatibus statuendum. Mundus verò hic inferior ideo continuus superioribus lationibus, ut inde principium motus, virtutemq; omnem hauriat, sine cujus gubernatione superesse diu nequieret. Proinde nîl in hoc sublunari orbe virtutis cœlestium expers, sed ea abundat, eoq; magis, quò suo in genere quodq; præstantius.

At q; sic primariæ partes Elementa ab illa adspiratæ, pro ut illam

excipiunt, ita pugnam vel ineunt, vel induciis quiescunt. Prædita enim omnibus cœlestium virtutibus sunt, quarum aliquas sibi ipsis respondere, alias sibi mutuò adversari Astrologi, Philosophi antiquissimi, explorarunt. Martem Lunæ dissimilem, similem autem Soli; Jovem parem Veneri, contrarium Saturno; & sic de cæteris. Hæ igitur stellarum Qualitates, in elementa transfusæ, dissimilitudinem habentes, dissidium faciunt: similitudine verò præditæ concordia nectunt. Primæ itaq; elementorum Qualitates, siquidem virtute non impares, nisi à cœlestium facultate adjutæ firmarentur, pugnare saltem invicem, nequaquam verò vincere possent, atq; sic omnis generatio cessaret atq; corruptio.
" *Omne enim, quod generatur vel corrumpitur, id pati à suo con-*
" *trario debet. Jam quia contraria elementorum ad centrum mundi non exsistunt, Ignis terræq; partes nec obitum, nec rursum sentirent ortum: Non enim leve unquam deorsum, nec grave sursum tendit, ibiq; moratur. Vnde nec terræ partes in centro, nec ignis in suo loco generationis & corruptionis vicissitudini subjicerentur. Nunc verò quia contraria elementis virtualiter (quæ virtus nihil aliud est, quàm vicem contrariorum gerens cœlestium impetus) insunt, eorum invicem partes gignunt, & interimunt.*

Est deinde & alius à manifesta Qualitatum congruentia, & dissonantia, elementorum consensus, & dissensus, quo terra frigiditate aquæ respondet, aqua humiditate aëri, ignis siccitate terræ. Simili pacto terra siccitate aquæ repugnat, aqua frigiditate aëri, aër humiditate igni, ignis siccitate aëri, aër calidítate aquæ, aqua humiditate terræ. Quam sanè absq; caussa admiratur rationem Fracastorius: rem tùm demum admiratione diggnam, si eorum formæ non certis gradibus, sed in summo sibi adversarentur.

Quia autem præter qualitates sensibiles virtutes cœli elementis insunt, multæ rerum naturalium amicitiæ, & inimicitiæ

non

non tàm ex qualitatibus elementorum, quàm ex corporum cælestium influxu ortum habituræ. Cùm enim elementorum vires excedunt effectus, ipsis nequaquam accepti ferendi. Nam cùm omnis operatio è forma prodeat, neq; quicquam ultra facultatem formæq; consequentiam poßit agere, existimandum elementorum virtutes gradum suarum formarum non excedere, sed humida, quatenus talia, solùm humiditatem, frigida frigiditatem imprimere: non item ferrum trahere, aut puppim detinere, quæ Herculeus lapis, & Echeneis præstare assolent, quas vires simpliciter mistis his cœlitus immissas arbitrandum. Idcirco lis & amicitia, quæ ad elementorum Qualitates reduci nequit, superiorum efficaciæ adscribenda. Hinc virtutes superiorum plantis, lapidibus, metallis, animalibus, & eorum partibus affixæ, si sibi ipsis similitudine conveniant, res ad amicitiam vocant, si verò dissentiant, odio disturbant.

Sunt tamen & aliæ Sympathiæ & Antipathiæ compositorum caussæ, elementorum nempe in misto exsistentes virtutes; atq; harum interventu consensus compositorum à virtute consimili elementorum, dissensus à dißimili potentia emanat: Quod verò de primis Qualitatibus hîc assertum, id quoq; de secundis & tertiis accipiendum. Estq; hæc non tantũ inanimatorũ, quæ motu agitantur externo, propria affectio, sed &, quæ motu interno cientur, animatis cõmunis paßio: Anima n. & corpus invicem compatiuntur. Vnde quæ corporis temperamento congruunt, mutua discordia sese nectunt. Quæ verò contrariam sortitæ temperiem, invicem sese abdicant & pellunt. Ob id melancholici, quòd siccitas in ipsis dominetur, frigiditasq;, à calidis & humidis, adeoq; sanguineis animalibus abhorrent: propter frigiditatem tamen phlegmaticis, propter siccitatem congaudent cholericis. Sanguinei verò ratione humiditatis phlegmaticis congruunt, à cholericis alieni, ob caliditatem tamen phlegmaticis adversi, cholericis grati. Cholerici omninò phlegmaticis exosi, qui tamen humiditate sanguineis, frigiditate favent melancholicis. Quamvis au-

tem anima omnis corporis temperamentum sequatur, differunt tamen inter se, longeq; Specie diversæ sunt animæ. Quæ enim brutis Esse, vivereq; conferunt, rationis electionisq; expertes exsistunt, ita, ut passiones ex corporis temperamento ortas nullo superare pacto valeant; verùm magis ab ijs impulsa prosequi affectiones corporis cogantur. Dissimilem igitur temperiem obtinentia, conatu quodam naturali sibi obsistunt infensa; similem verò Qualitatem nacta, intimè diligunt. At homo, qui rationis, consilij, electionisq; compos, ad actum nequaquam unum, sed tam ad bonum, quàm ad malum æquè dirigitur. Et quanquam per corporis affectiones ad aliquid agendum vel fugiendum disponatur, moveaturq́; non tamen cogitur, necessarioq; corporis passionem insequitur: imò renitens in contrariū aliquando potius fertur. Exinde melancholici & sanguinei neq; semper sibi congaudent, neq; condolent: Et licet diversis corporis Qualitatibus variè afficiuntur, ex virtutis tamen habitu vel se diligere, vel ex animi pravitate odisse possūt. Hinc aliæ sympathiæ & antipathiæ corporis & voluntatis originem trahunt, quæ, siquidem non purè naturales, aliam tractationem exigunt.

Regulæ, quibus Sympathiæ & Antipathiæ rerum naturalium caussas venari liceat, recensentur

CAP. VII.

Corpora cœlestia, cùm mistis & compositis influant, illorum semper junctam virtutem circumferant opus est. In omni enim individui actione vis sublimioris potentiæ non excluditur, sed cooperatrix principalis rectè censetur. Quemadmodum enim superiorum corporum virtutes proximæ sibi sunt, vel dissident Qualitate: ita composita ipsis subjecta eodem principio sese nectunt vel dissolvunt. Quocirca quoniam Sol & Venus amici planetæ sunt, ijsdē subjecta mista invicem sese diligunt: Quæ verò Saturno subsunt, à Venereis rebus alienissima exsistunt, ob Veneris Saturniq; inimicitias naturales. Hinc nomenclaturam suam res

quæ-

qualibet possunt, ut aliæ Saturninæ, aliæ Joviales, quædam Martiales, nonnullæ Solares, aliæ Venereæ, aliæ Mercuriales, & deniq; Lunares aliæ appellentur. Proinde quò horum omnium scientia habeatur, alterumq; ab altero distinctum judicetur, cuinā quodq; planetæ subijciatur, disquirendum: sic n. illicò omnis innotescet dissensus & consensus in Natura caussa. Visum verò sapiētiæ fundatoribus, antecessoribus nostris, id totū ex radiorum, motus & figuræ superiorū imitatione, tum ex odoribus, coloribus, saporibus; quædam ex operationibus, affectibusq;, corporibus cælestibus consonis perfectissimè venari. Compertū hinc ijsdem, Saturno subjecta esse gravia, terrea, obscura, reptilia, solitaria, melancholica, nocturna, contemplativa, avara, timida, laboriosa, invida, ex putri materia genita, impurè viventia, fœtus proprios devorantia, feralia, funesta, gravem & molestū odorem spirantia. Iovi autem obnoxia calida, humida, vegetationiq; idonea, grata, pia, mansueta, justa, mitia, disciplinabilia, morata, temperata, sapientia & dignitate præstantia, cum aliqua acrimonia & stipticitate dulcia, odore svavia, colore aurea, & viridia. Martis verò mancipia ignea, sulphurea, rubra, adusta, acuta, amara, linguam perurentia, acria pariter ex caloris abundantia, venenosa, cutem exurentia, vel pungentia, spinis tecta & munita, omniaq; bellicosa, rapacia, famelica, audacia, & animalibus infesta. Soli parent lucida, aurea, acuta cum dulcedine mista, magnanima, gloriæ cupida, noctu lucentia, cantuq; Solem vocantia. Venerea sunt sanguine cum pituita abundantia, alba, dulcia, unctuosa, delectabilia, salacia, otiosa, perditè amantia, hircumq; olentia. Mercurium præsidem habent aquea, sagacia, ingeniosa, velocia, vafra, sexum utrumq; habentia, & effœminatè imberbia. Luna dominatur humidis, pinguibus, insipidis, albis, argenteis, & quæ pro situs varietate colores mentiuntur, aquatilibus item & menstruis.

Cognitis itaq; & perspectis stellis prædominantibus, litis & discordiæ caussæ futuræ planæ. Sciendum autem, dissensum saltem virtute duarum stellarum in duo subjecta effusa effici: consensum

sensum

sensum verò modò à facultate duarum stellarum, modò unius, quæ duobus vel pluribus subjectis insit, illaq; nectat, proficisci. Præterea quemadmodum eadem stella plures diversasq; naturas sortita: ita individuum ipsi subjectum plures diversasq; ejusdem stellæ facultates haurire potest, ac retinere, pluribusq; sympathiis & antipathiis subjici. Vbi igitur individuum aliquot pluribus modis assensu vel dissensu affectum comperimus, illico mentem ad cœlestia erigemus, & quæ sidera hanc virtutem instillent pervestigabimus. Hic verò admonendum, nos tantùm litis & concordiæ eas caussas, quas sua efficacia planetæ constituunt, disquirere, iis, quæ à sideribus octavæ sphæræ ortum habent, omißis. Fixa enim sidera, quoniam innumerabilia, effectus in ea relati scientia à nobis comprehendi non possunt. Quo circa cùm stellæ natura & Qualitate planetis respondeant, hæcq; illius, illa verò hujus naturæ compos, (quam colore etiam judicare non difficile est) effectũ siderum ordinem planetarum non egredi, sed simul in ortum & occubitum rerum cum Planetis (quos Græci inde κοσμοκράτορας, mundi principes, & θεοὺς βουλαίους, consiliarios Deos, & ἑρμηνεῖς, hoc est, interpretes nuncupabant) conspirare, statuendum. Et quia infinita etiam sunt, quæ ab ipsis planetis fiunt, horum etiam scientiam absolutè perfectam, omniumq; congruentiarum, & incongruentiarum caussam callere nos posse diffidimus. Fatemur potius libenter, imperscrutabilia Dei esse opera, nosq; homines tantis rebus nimium impares. Interim tamen, quæ nosse nobis concessa sunt, gratißima mẽte læti accipiamus, confisi, dictis observatis regulis, plurimas adversitatis & consensus in natura nos explicaturos caussas. Non placuit autem hoc loco, quàm vera aut falsa sint quædam, etiam majoribus probata, Sympathiæ & Antipathiæ exempla (quorum non pauca manifestæ contradicunt experientiæ) conscendere, sed hæc & similia in disputatione ipsa exspectare.

Interea hæc, quæ ex Illustris viri Tychonis Brahei *domestica semestris conversatione feliciter consecutus, tibi candidè impertio; ingenuè, lector, excipe, boniq; consule.*

